

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการชุมชน แบบมีส่วนร่วม เพื่อรองรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิม เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ที่ใช้การวิจัยในเชิงคุณภาพ นำร่อง เพื่อค้นหาคำตอบที่เกี่ยวกับศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย ชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิม จากการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้ โดยคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยและสรุปผลการศึกษาแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพโดยทั่วไป และประเมินศักยภาพในการจัดการชุมชน สำหรับพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และศึกษาแนวทางการบริหารจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วม เพื่อจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรตาม อัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนไทยมุสลิม

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางจัดตั้งศูนย์บริหารการจัดการชุมชน รองรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์อย่างยั่งยืน

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Analytic Induction) อันนำไปสู่ข้อสรุป เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร แนวทางการบริหารจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วม ระบบสารสนเทศของศูนย์บริหารการจัดการชุมชน และแผนธุรกิจสำหรับบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพโดยทั่วไป และประเมินศักยภาพในการจัดการชุมชน สำหรับพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และศึกษาแนวทางการบริหารจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วม เพื่อจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรตาม อัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนไทยมุสลิม

จากการศึกษาสภาพทั่วไปของหมู่บ้านไทยมุสลิม พบว่าลักษณะโดยทั่วไปของหมู่บ้านไทยมุสลิม มีความเป็นเอกลักษณ์ทางด้านศาสนาและวิถีชีวิต ซึ่งเป็นชุมชนที่ยึดอาชีพเกษตรกรรมและอาชีพปศุสัตว์เป็นหลัก โดยใช้พื้นที่เกษตรและปศุสัตว์เดียวกับพื้นที่อยู่อาศัยที่มีการทำการเกษตรโดยการเลี้ยงแพะ เลี้ยงโค และมีระบบฟาร์ม โดยเห็นว่ามีลักษณะของชุมชนที่มีการเกษตรที่สมบูรณ์ อันมีโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นอย่างดี รวมถึงยังมีมัสยิดใหญ่ ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ อีกทั้งยังเป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านภาษา

สำหรับทหารในภาคตะวันตกที่จะมีการส่งไปรักษาความสงบทางภาคใต้ก็จะมาเรียนรู้ภาษาที่ชุมชนแห่งนี้อีกด้วย

“ชาวบ้านในชุมชนไทยมุสลิมใช้พื้นที่ในการเลี้ยงโคขุนในพื้นที่เดียวกันกับพื้นที่อยู่อาศัย”

“ชาวบ้านในชุมชนไทยมุสลิมใช้พื้นที่ในการเลี้ยงแพะนมในพื้นที่เดียวกันกับพื้นที่อยู่อาศัย”

ภาพที่ 4.1 แสดงถึงการใช้พื้นที่เกษตรและปศุสัตว์เดียวกับพื้นที่อยู่อาศัย

สำหรับสภาพปัจจุบันของชุมชน มีการพัฒนาเส้นทางในชุมชนเชื่อมต่อกันด้วยถนนลาดยางที่สลับกับธรรมชาติในท้องถิ่นบนพื้นที่เกษตรกรรมอย่างลงตัว จากการที่คณะผู้วิจัยได้ลงสำรวจชุมชนและได้พูดคุยกับผู้นำชุมชนพบว่าผู้นำชุมชนค่อนข้างมีความเข้มแข็ง มีความคิดก้าวหน้า อีกทั้งยังมีความต้องการที่จะพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนพบว่าสภาพแวดล้อมของชุมชนโดยรวมอย่างงดงามเหมาะแก่การป็นจักรยาน ซึ่งกำลังเป็นที่นิยมสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ และในปัจจุบันก็มีนักท่องเที่ยวต่างชาติปั่นจักรยานเข้ามาท่องเที่ยวในหมู่บ้าน จึงได้เสนอจุดสำคัญๆ ที่จะนำมาจัดเป็นเส้นทางจักรยาน ได้แก่ แก้มัสยิด ศาลาสมานฉันท์ สหกรณ์โคนม ศาลาเอนกประสงค์ สถานีกาชาดที่ 10 หัวหิน ปศุ

สัตว์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประปาหมู่บ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน คุณมัธยม เกษตรกร คุณเสรี เกษตรกร อบต.อำนาจ และอ่างเก็บน้ำ โดยผู้นำชุมชนได้ให้ทัศนะไว้ดังนี้

“ที่แรกเลยน่าจะเป็นมัสยิด จะมีลานสนามจันทร์ เข้าไปในหมู่บ้านก็มี มัสยิด ศาลาสนามจันทร์ ต่อไปที่สหกรณ์โคนม แล้วก็ศาลาเอนกประสงค์ ใกล้ๆศูนย์ รับนม จุดถัดไปเป็น ปศุสัตว์ เอาไว้ประสานเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ เลี้ยงไก่ ต่างๆ เป็นศูนย์นำร่องให้ แล้วที่สำคัญ ต่อไปก็ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แล้วก็ไป ประปา หมู่บ้าน ตรงนั้นจะมีสระเก็บน้ำเรียกว่าสวน ร.6 อยากปรับปรุงทัศนแล้วจะสวยมาก เพราะมีศาลาหลังเล็กๆ 2-3 หลัง เรามีทางเข้า ทำต้นไม้ให้สะอาด ก็น่าจะดีนะ คือ ฝรั่งจะได้เข้าไปพัก เข้าไปดื่ม น้ำ อยากจะจัดแหล่งแต่งบประมาณไม่มี”

คำกล่าวของผู้นำชุมชน

“คณะผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลเชิงลึกกับผู้นำชุมชน”

ภาพที่ 4.2 คณะผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับชุมชนเพื่อ ประเมินศักยภาพในการจัดการชุมชน สำหรับพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

จากการที่คณะผู้วิจัยได้เข้าสัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้นำชุมชนแล้วนั้น ผู้วิจัยได้ออก สัมภาษณ์ข้อมูลจริงด้วยคณะผู้วิจัยร่วมกับผู้นำชุมชน และชาวบ้านเพื่อลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลในเชิง ลึกถึงจุดสำคัญๆ แต่ละจุดที่ผู้นำชุมชนได้นำเสนอไว้ในเส้นทาง

“คณะผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยลงพื้นที่สำรวจข้อมูลในชุมชน (ศาลาสมานฉันท์)”

“คณะผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยลงพื้นที่สำรวจข้อมูลในชุมชน (สัมภาษณ์บรรยากาศของอ่างเก็บน้ำ)”

“คณะผู้วิจัยปรึกษาหารือเกี่ยวกับข้อสรุปเส้นทางระหว่างสำรวจข้อมูลกับผู้นำชุมชน”

“คณะผู้วิจัยปรึกษาหารือเกี่ยวกับข้อสรุปเส้นทางระหว่างสำรวจข้อมูลกับชาวบ้านในชุมชน”

ภาพที่ 4.3 คณะผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยลงพื้นที่เพื่อศึกษาข้อมูลในเชิงลึกถึงจุดสำคัญๆ แต่ละจุดที่ผู้นำชุมชนได้นำเสนอไว้ในเส้นทาง

“คณะผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย
ร่วมสรุปข้อมูลหลักสำรวจ
พื้นที่กับผู้นำชุมชน”

ภาพที่ 4.4 การสรุปข้อมูลร่วมกับผู้นำชุมชนหลังจากลงพื้นที่สำรวจ

“คณะผู้วิจัย
และผู้ช่วย
นักวิจัยลง
พื้นที่สอบถาม
ความคิดเห็น
จากตัวแทน
ของหน่วยงาน
ในชุมชน”

ภาพที่ 4.5 การลงพื้นที่เพื่อสอบถามความคิดเห็นจากตัวแทนของหน่วยงานในพื้นที่
หมู่บ้านไทยมุสลิมในการพัฒนาเส้นทางจักรยาน

จากการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลในเชิงลึกถึงจุดสำคัญๆ แต่ละจุดที่ผู้นำชุมชนได้นำเสนอไว้ในเส้นทาง คณะผู้วิจัยจึงได้สรุปจุดสำคัญในการจัดทำเป็นเส้นทางจักรยาน ได้ดังนี้

จุดที่ 1 มัสยิดนูรุลเอียะซาน

เป็นสถานที่ในการสอนศาสนาให้กับคนในชุมชน จึงเปรียบเสมือนเป็นโรงเรียนศาสนาแห่งแรกที่พร้อมจะถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับลูกหลานได้สืบทอดต่อไป โดยก่อนที่จะเป็นมัสยิดหลังนี้ ได้มีการก่อสร้างมัสยิดหลังแรกขึ้นจากการรวบรวมเงินจากชาวบ้าน และนายชบ นาคอนุเคราะห์ซึ่งดำรงตำแหน่งโต๊ะอิหม่ามในตอนนั้นได้ไปขอจดทะเบียนกับหน่วยงานในจังหวัดเพชรบุรี แต่ติดปัญหาจากการที่มัสยิดสร้างในพื้นที่ของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ จึงไม่สามารถออกโฉนดให้ได้ และเมื่อครั้งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 เสด็จพระราชดำเนินมาทอดพระเนตรแปลงหญ้าแฝก ในวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2535 นายชบ นาคอนุเคราะห์ ได้กราบทูลพระองค์เพื่อเป็นการขอโทษที่ได้ใช้พื้นที่ของพระองค์โดยไม่ได้ขออนุญาต และจากนั้นนายชบ ได้เล่าให้ฟังถึงปัญหาและประวัติความเป็นมาของชุมชน เมื่อพระองค์ได้รับฟังจึงได้พระราชทานที่ดินให้กับชุมชนพร้อมเงินก่อสร้างประมาณ 500,000 บาท เพื่อใช้เป็นเงินในการก่อสร้างมัสยิดหลังนี้ และนอกจากเงินของพระองค์ท่านที่พระราชทานแล้ว ได้มีการเปิดรับบริจาคจากประชาชนทั่วไปไปด้วย

“ภาพบรรยากาศ
ของมัสยิดใน
ชุมชนหมู่บ้านไทย
มุสลิม”

ภาพที่ 4.6 มัสยิดนูรุลเอียะซาน

จุดที่ 2 ศาลาสมานฉันท์

ศาลาสมานฉันท์นี้ตั้งอยู่ใกล้กับมัสยิด มีศาลาเป็นลักษณะของทรงจัตุรมุข ปูพื้นด้วยหินอ่อน สร้างขึ้นจากแนวคิดของนายชบ นาคอนุเคราะห์ สำหรับเป็นที่ฝึกอบรมให้กับทหารหรือตำรวจที่ต้องเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ยังสามจังหวัดชายแดนใต้ และใช้เป็นที่รองรับการดูงานและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน อีกทั้งยังเป็นสถานที่ในการให้ผู้หญิงที่มีประจำเดือนไดมานั่งพักบริเวณนี้เนื่องจากมีข้อจำกัดว่าผู้หญิงที่มีประจำเดือนไม่สามารถเข้าไปในมัสยิดได้ และตั้งชื่อว่า “ศาลาสมานฉันท์”

“ภาพบรรยากาศ
ภายนอกของศาลา
สมานฉันท์”

“ภาพบรรยากาศ
ภายในของศาลา
สมานฉันท์”

ภาพที่ 4.7 ศาลาสมานฉันท์

จุดที่ 3 สหกรณ์โคนม หรือศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบ สาขาห้วยทราย

สหกรณ์โคนมเป็นสถานที่สร้างงานสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน โดยพนักงานในสหกรณ์ส่วนใหญ่จะเป็นชาวบ้านในหมู่บ้าน และสหกรณ์เป็นสถานที่รับซื้อนํ้านมจากชาวบ้านที่เป็นเกษตรกร อีกทั้งกำไรจากการดำเนินงานมีการบริจาคให้กับชุมชนในการนำไปใช้ในการพัฒนา

โดยสหกรณ์โคนม มีธุรกิจ 3 รายการ คือ 1) การแปรรูปสินค้าเกษตร 2) การรวบรวมนํ้านมดิบ และ 3) การให้สินเชื่อกับสมาชิกสหกรณ์

“ภาพบรรยากาศ
สหกรณ์โคนม”

“ภาพบรรยากาศ
สหกรณ์โคนม”

ภาพที่ 4.8 สหกรณ์โคนม

จุดที่ 4 ศาลาเอนกประสงค์

ศาลาแห่งนี้เป็นสถานที่ในการทำกิจกรรมร่วมกันกับผู้บริหารชุมชนและชาวบ้านในการประชุม ปรึกษาหารือ และการทำประชาคม ซึ่งในชุมชนแห่งนี้เป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งมาก โดยทุกคนในชุมชนจะมีการมาประชุมกันในทุกๆ เดือน เดือนละ 1-2 ครั้ง เพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาชุมชนร่วมกัน ซึ่งสถานที่แห่งนี้จัดได้ว่าเป็นสถานที่ที่ใช้ในการถ่ายทอดกระบวนการในการพัฒนาชุมชนร่วมกันระหว่างชาวบ้านและผู้บริหารชุมชน

“ภาพบรรยากาศ
ภายในศาลา
เอนกประสงค์”

“ภาพบรรยากาศ
ภายนอกศาลา
เอนกประสงค์”

ภาพที่ 4.9 ศาลาเอนกประสงค์

จุดที่ 5 สถานีกาชาดที่ 10 หัวหิน

สาขาสถานีกาชาดที่ 10 หัวหิน (ห้วยทราย) เป็นสาขาของสถานีกาชาดที่ 10 หัวหิน หรือ สถานีกาชาดหัวหินเฉลิมพระเกียรติ ในปัจจุบัน เริ่มเปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2529 เพื่อขยายบริการออกไปในชุมชน โดยค่ายนเรศวรขอความอนุเคราะห์ให้จัดตั้งหน่วย บริการทางการแพทย์ขึ้นที่หมู่ 8 ตำบลสามพระยา เนื่องจากสถานพยาบาลของทางราชการอยู่ ห่างไกล เป็นสถานที่ที่เกิดขึ้นจากแนวคิดของทางส่วนงานสาธารณสุขที่ต้องการให้บริการแก่ ชาวบ้านอย่างทั่วถึง และมีความเป็นห่วงชาวบ้านในการเดินทางไปรักษาพยาบาลนอกหมู่บ้าน เนื่องจากต้องเดินทางไกล จึงได้จัดตั้ง สถานีกาชาดที่ 10 หัวหิน ขึ้นเพื่อให้บริการชาวบ้าน

การให้บริการ ปัจจุบันสาขาสถานีกาชาดที่ 10 หัวหิน (ห้วยทราย) ให้บริการทาง การแพทย์และสุขภาพอนามัยและส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนในหมู่บ้าน ทุกวันจันทร์-พื- ศุกร์ เวลา 13.00-15.30 น. มีพยาบาลวิชาชีพ ผู้ช่วยพยาบาล และพนักงานขับรถ มาครั้งละ 3 คน ดูแลอาคารโดยตำรวจตระเวนชายแดนและผู้ใหญ่บ้าน การดำเนินการโครงการต่าง ๆ ดำเนินการตามนโยบายของสภากาชาดไทย และสนองตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่ โดยสำรวจตามความจำเป็นขั้นพื้นฐานและตามเหตุการณ์ในภาวะปัจจุบัน

“ภาพบรรยากาศสถานีกาชาดที่ 10 หัวหิน”

ภาพที่ 4.10 สถานีกาชาดที่ 10 หัวหิน

จุดที่ 6 กรมปศุสัตว์

กรมปศุสัตว์แห่งนี้เกิดขึ้นมาจากพระราชดำริให้เป็นศูนย์ศึกษาการพัฒนาปศุสัตว์ของชุมชน และให้ความรู้และความช่วยเหลือชาวบ้านในการเลี้ยงสัตว์ ในระยะแรก เกษตรกรปลูกมันสำปะหลังและสับปะรด แต่เนื่องจากมีปัญหาขาดแคลนน้ำและดินมีคุณภาพต่ำ และมีปัญหาด้านการตลาดในการจำหน่ายผลผลิต เกษตรกรจึงได้หันมาสนใจการเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพเสริม โดยเมื่อปี พ.ศ.2529 สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเพชรบุรี ได้เข้ามาส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อ ร่วมกับการประกอบอาชีพด้านอื่นๆ แต่การเลี้ยงโคเนื้อให้ผลตอบแทนช้า เกษตรกรจึงหันมาเลี้ยงโคนมมากขึ้น สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดจึงร่วมกับองค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย สาขาภาคใต้ เข้ามาส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรเลี้ยงโคนมทดแทนการปลูกสับปะรดมากยิ่งขึ้นเพื่อเป็นอาชีพหลัก ซึ่งจะทำให้เกษตรกรมีรายได้ที่แน่นอน มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถช่วยเหลือตนเองในระยะยาวได้ อีกทั้งมูลสัตว์ยังสามารถนำไปใช้ปรับปรุงคุณภาพดินให้ดียิ่งขึ้น

กรมปศุสัตว์ โดยสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเพชรบุรี ได้จัดให้มีงานปศุสัตว์ ในบริเวณพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีเนื้อที่ประมาณ 12 ไร่เศษ ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 8 ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เพื่อดำเนินงานศึกษาวิจัย และทดลองด้านการเลี้ยงสัตว์ สาธิตการเลี้ยงสัตว์ แพะ เป็ดเทศ ไก่พื้นเมือง ไก่วงและไก่ไข่ ผลิตสัตว์ เป็ดเทศ และไก่พื้นเมือง สนับสนุนพันธุ์สัตว์สู่เกษตรกรและโรงเรียน ฝึกอบรมเกษตรกรและนักเรียน ขยายผลและถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่เกษตรกร และสาธิตการปลูกพืชอาหารสัตว์ การเก็บสำรองพืชอาหารสัตว์

“ภาพบรรยากาศ
ภายนอกของกรม
ปศุสัตว์”

ภาพที่ 4.11 กรมปศุสัตว์

จุดที่ 7 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งนี้เกิดขึ้นจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเทพฯ ที่ทรงห่วงใยลูกหลานของชาวบ้านในชุมชนที่ไม่มีผู้ดูแลในยามที่ต้องทำการเกษตร เนื่องจากเมื่อก่อนชาวบ้านในชุมชนส่วนมากมีอาชีพรับจ้าง เมื่อมีบุตรเล็กหรือเด็กเล็กทำให้ขาดรายได้เพราะต้องเลี้ยงบุตรหลาน กรมพัฒนาชุมชนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญปัญหาดังกล่าวจึงจัดตั้ง “ศูนย์เคลื่อนที่ก่อนวัยเรียน” โดยมีจุดประสงค์ที่จะช่วยแบ่งเบาภาระชาวบ้าน และให้เด็กได้มีพัฒนาการที่สมวัย โดยเริ่มจัดการเรียนการสอนในวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ.2534 เริ่มแรกมีครูผู้สอนเพียง 1 คน พร้อมกับครูผู้ช่วยอีกหนึ่ง 1 คน และมีนักเรียนเพียง 20 คน ใช้มัสยิดหลังเก่าเป็นพื้นที่ในการจัดการเรียนการสอน ต่อมาผู้กำกับธีรเดช รอดโพธิ์ทอง ได้ประสานกับคุณประชุม อับดุลราฮิม ซึ่งคุณประชุมได้บริจาคเงินจำนวน 500,000 บาท เพื่อสร้าง “อาคารเฉลิมพระเกียรติ 36 พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี” โดยใช้ชื่อ “ศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนอับดุลราฮิม” ตั้งอยู่ที่หมู่ 8 ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งอยู่ห่างจากมัสยิดเล็กน้อย และเริ่มเปิดการเรียนการสอนตั้งแต่วันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2535 มาจนถึงทุกวันนี้

“ภาพบรรยากาศ
ภายนอกของศูนย์
พัฒนาเด็กเล็ก”

ภาพที่ 4.12 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

จุดที่ 8 ประปาหมู่บ้าน

บ่อน้ำแห่งนี้นอกจากจะเป็นประปาหมู่บ้าน หรือสถานที่เก็บน้ำไว้ใช้ในหมู่บ้านแล้ว ยังเป็นพื้นที่ของรัชกาลที่ 6 ที่บริจาคให้ชุมชนไว้ทำประโยชน์ โดยในอดีตเป็นสถานที่ที่มีความสวยงาม มีศาลา 2 หลัง และมีสระบัว เป็นสถานที่ไว้พักผ่อนหย่อนใจของชาวบ้าน แต่ปัจจุบันขาดการบำรุงรักษาจึงเสื่อมโทรมไป ผู้นำชุมชนจึงมีความต้องการพัฒนาให้กลับมาสวยงามอีกครั้ง

“ภาพบรรยากาศโดยรอบของประปาหมู่บ้าน”

ภาพที่ 4.13 ประปาหมู่บ้าน

จุดที่ 9 แหล่งเรียนรู้การเกษตร

ภายในหมู่บ้านมีเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะขุน แพะนม และโคขุน โดยใช้ภูมิปัญญา และเทคนิควิธีการที่ได้จากการลองผิดลองถูกมาเป็นเวลาหลายปี จึงมีความพร้อมในการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่บุคคลภายนอก

“ภาพบรรยากาศ
การเลี้ยงโคขุน”

“ภาพบรรยากาศ
การเลี้ยงแพะนม”

“นมแพะ”

จุดที่ 10 ปราชญ์ชาวบ้าน คุณมัยมูล ผู้ที่มีภูมิปัญญาด้านศิลปหัตถกรรม

ผู้ที่มีภูมิปัญญาด้านศิลปหัตถกรรมที่พบในพื้นที่หมู่ที่ 8 ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี คือ คุณครูมัยมูล นาคอนุเคราะห์ บุตรสาวของ นายชบ นาคอนุเคราะห์ โต๊ะอิหม่ามคนแรกของมัสยิดนูรุลเอียะซานซึ่งเป็นผู้มีความรู้หลายด้าน ทั้งด้านการรักษาโรค ด้วยยาสมุนไพรและงานศิลปหัตถกรรม เช่น หมอนหนุนผลิตภัณฑ์จากเมล็ดกระถิน ผลิตภัณฑ์จากหญ้าแฝก ผลิตภัณฑ์จากกรบวบหอม ผลิตภัณฑ์จากใบตะโก เป็นต้น ซึ่งวัสดุส่วนใหญ่เป็นวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น

“ภาพบรรยากาศ
การลงพื้นที่เก็บ
ข้อมูลสัมภาษณ์
คุณมัยมูล ปราชญ์
ชาวบ้าน”

“ภาพบรรยากาศ
การลงพื้นที่เก็บ
ข้อมูลสัมภาษณ์
คุณมัยมูล ปราชญ์
ชาวบ้าน”

ภาพที่ 4.15 ปราชญ์ชาวบ้าน คุณมัยมูล ผู้ที่มีภูมิปัญญาด้านศิลปหัตถกรรม

จุดที่ 11 อ่างเก็บน้ำห้วยทราย

อ่างเก็บน้ำห้วยทราย เป็นอ่างเก็บน้ำที่ถือเป็นหัวใจหลักของการเกษตรของชาวชุมชนสามพระยาคำว่า “ทราย” ในที่นี้หมายถึง เนื้อทราย สัตว์จำพวกหนึ่งที่มีกีบเท้า ซึ่งสันนิษฐานว่าในอดีตบริเวณนี้มีเนื้อทรายเป็นจำนวนมาก แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งน้ำ ซึ่งพื้นที่ของอ่างเก็บน้ำแห่งนี้ในอดีตเป็นพื้นที่ที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ทอดพระเนตรความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่แห่งนี้ และมีพระราชดำรัสให้สงวนพื้นที่แห่งนี้ไว้เพื่ออนุรักษ์พันธุ์เนื้อทราย

แต่เดิมอ่างเก็บน้ำห้วยทรายเป็นเพียงธารน้ำ และมีการสร้างฝายน้ำล้นขนาดเล็กตั้งอยู่บริเวณระหว่างภูเขาเตาปูนและภูเขาแร้งแร้ง มีประชากรประมาณ 15 ครอบครัวที่ใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำแห่งนี้ เมื่อชุมชนมีการขยายตัวขึ้นทำให้แหล่งน้ำเริ่มขาดแคลน และเมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 เสด็จพระราชดำเนินมายังบริเวณห้วยทราย ในปี พ.ศ. 2526 ทรงเล็งเห็นว่าแหล่งน้ำธรรมชาติแห่งนี้เริ่มไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้น้ำของประชาชน จึงมีพระราชดำริให้กรมชลประทานในพื้นที่ สร้างอ่างเก็บน้ำขึ้นระหว่างภูเขาทั้ง 2 ลูกแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2528 และใช้ชื่ออ่างเก็บน้ำแห่งนี้ว่า “ห้วยทราย”

“ภาพบรรยากาศ
อ่างเก็บน้ำ”

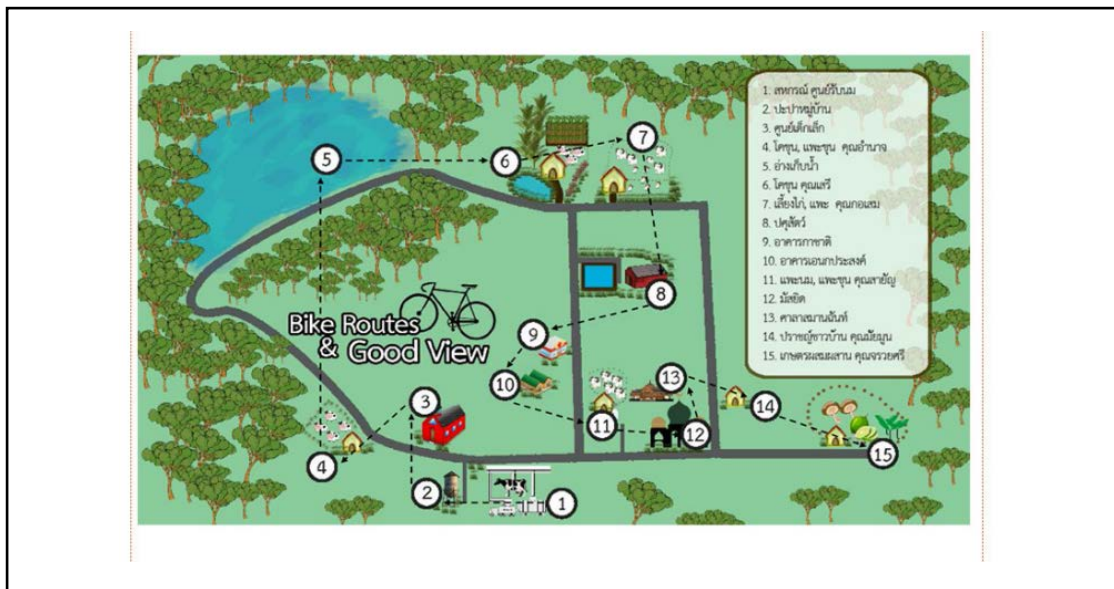
“ภาพบรรยากาศ
อ่างเก็บน้ำ”

ภาพที่ 4.16 อ่างเก็บน้ำห้วยทราย

จากจุดสำคัญที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้น คณะผู้วิจัยได้นำมาจัดทำเป็นร่างเส้นทางจักรยาน ได้ดังภาพที่

4.17

ภาพที่ 4.17 ร่างเส้นทางจักรยาน

จากผลการศึกษาสภาพโดยทั่วไป และประเมินศักยภาพในการจัดการชุมชน สำหรับพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และศึกษาแนวทางการบริหารจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วม เพื่อจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรตาม อัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนไทยมุสลิม คณะผู้วิจัยได้ข้อสรุปในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรตาม อัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนไทยมุสลิม ด้วยการนำเสนอจุดเด่นของพื้นที่ให้เป็น “แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิมใต้ร่มพระบารมี” เนื่องจากพื้นที่ชุมชนมีความเชื่อมโยงกันที่แสดงให้เห็นถึงการเป็นหมู่บ้านใต้ร่มพระบารมี ตั้งแต่การเป็นที่ดินพระราชทานให้ชาวบ้านในชุมชนได้อยู่อาศัย การพระราชทานที่ดินให้กับชุมชนพร้อมเงินก่อสร้างประมาณ 500,000 บาท เพื่อใช้เป็นเงินในการก่อสร้างมัสยิด การที่ชุมชนได้รับการประกาศให้เป็นหมู่บ้านดำเนินรอยตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น ดังนั้นการบรรยายให้ความรู้ การเล่าเรื่องราวของชุมชน จะเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิมใต้ร่มพระบารมี โดยแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่เกษตร โดยที่แหล่งเกษตรเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยสมบูรณ์ มีการผลิตผลผลิตทางการเกษตรและมีกระบวนการขายเต็มรูปแบบ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงมีลักษณะที่เด่นเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว สามารถพัฒนาให้เป็นตลาดการท่องเที่ยวที่มีความสนใจพื้นที่เกษตรได้โดยการพัฒนาการนำเสนออัตลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิมใต้ร่มพระบารมีควบคู่กัน

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางจัดตั้งศูนย์บริหารการจัดการชุมชน รองรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์อย่างยั่งยืน

เพื่อให้การดำเนินงานการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรประสบความสำเร็จ คณะผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยคณะผู้วิจัยได้มีแนวทางการบริหารจัดการเพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมเพื่อจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนไทยมุสลิม ซึ่งการได้มาซึ่งข้อมูลแนวทางการบริหารจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วม เพื่อจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนไทยมุสลิมนั้น ด้วยการถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานวิจัยผ่านผู้นำชุมชน จากนั้นจึงให้ผู้นำชุมชนนำข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานวิจัยไปถ่ายทอดให้กับประชาชนในหมู่บ้าน และในเวลาต่อมาคณะผู้วิจัยลงชุมชนเพื่อสำรวจความคิดเห็นในเชิงลึก เกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลการดำเนินงานวิจัย และประชาสัมพันธ์โครงการเพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านได้รับรู้ผลการดำเนินงานวิจัยเป็นระยะ ๆ นอกจากนี้ต้องมีการจัดกิจกรรมสร้างสัมพันธ์กับประชาชนในชุมชนเป็นระยะ ๆ เมื่อได้เส้นทางที่ชัดเจนจึงทบทวนเส้นทางการดำเนินงานวิจัยร่วมกับผู้นำชุมชน ลำดับสุดท้ายจัดตั้งศูนย์บริหารจัดการ โดยผู้เข้าร่วมประชุมมีทัศนคติสอดคล้องกันดังนี้

“โครงการนี้เป็นการร่วมมือของทุกภาคส่วน ทุกคนที่ต้องช่วยกันคิดว่าจะสร้างอะไรที่ชุมชนได้บ้าง ทางเราก็คิดว่าถ้าจัดตรงนี้ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ท่องเที่ยว เป็นการเที่ยวแบบที่ได้ความรู้กลับไปด้วยเราจึงต้องขอความอนุเคราะห์ เพราะการทำตรงนี้เราจำเป็นต้องมีเนื้อหาประกอบด้วย เนื้อหาในส่วนนี้ก็จะเนื้อหาเชิงเรื่องราวว่าทำอะไร เกิดขึ้นได้อย่างไร และได้มีการประชุมกันว่าจะสอดแทรกเรื่องราวบริบทของชุมชนไทยมุสลิมด้วยทางศึกษาศาสตร์เราทำเรื่องการจัดการความรู้ ก็อยากจะทำตรงนี้ด้วยในเรื่องฐานข้อมูลให้ความรู้ได้นำมาใช้ต่อ แต่เรื่องที่น่าสนใจ คือเรื่องที่อาจารย์อยากจะให้นักศึกษาได้เข้ามาลงพื้นที่ตรงนี้ เราก็มองว่าถ้าเราทำตรงนี้เป็นพื้นที่หลักได้แล้ว เราก็จะสามารถทำอย่างอื่นได้ และทางภาคของเราจะมีการส่งเด็กไปทำในเรื่องของการจัดแหล่งเรียนรู้เราก็คิดว่าตรงนี้น่าจะเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถทำได้”

ผู้ร่วมประชุมท่านที่ 4

โดยในประเด็นนี้สามารถสรุปได้ว่า การที่จะพัฒนาแนวทางจัดตั้งศูนย์บริหารการจัดการชุมชน รองรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์อย่างยั่งยืนได้นั้น จะต้องพิจารณาความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในชุมชน และต้องร่วมกันคิดวิเคราะห์ว่าจะทำอะไรให้กับชุมชนบ้าง ซึ่งการดำเนินการต่างๆ หากจะมีการพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ผ่านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นต้องมีการสอดแทรกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบริบทของชุมชนลงไปด้วย

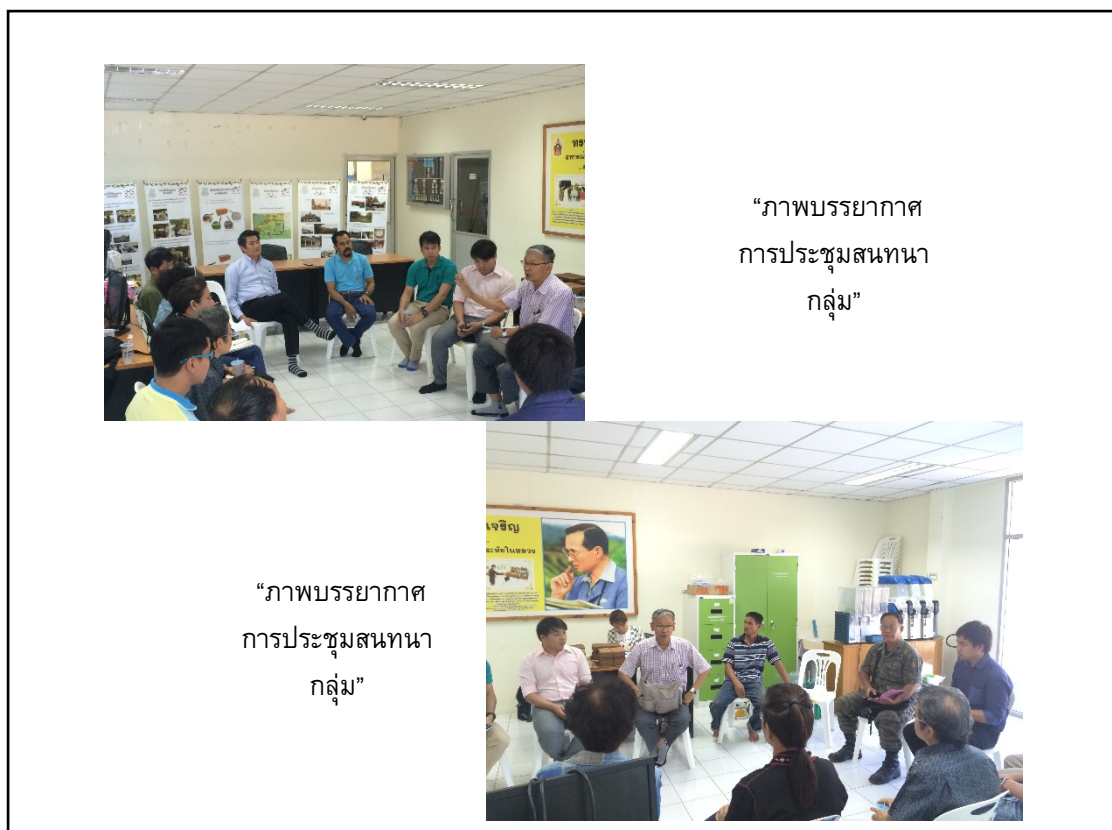
“ผมสนใจตรงที่ว่าชุมชนตรงนี้เป็นชุมชนที่เกิดขึ้นใหม่ ผมสนใจตรงประเด็นแรกที่อาจารย์ได้พูด ถ้าเป็นชุมชนที่สร้างใหม่เราสามารถศึกษาได้หลายอย่าง เราจะเริ่มต้นยังไง มีใครเป็นผู้ใหญ่ มีการรับเข้าอย่างไร ผมมองว่าตรงนี้เป็นพัฒนาการของการพัฒนาชุมชน ถ้าเรารู้ภูมิหลังตรงนี้แล้วเข้ามาถึงสภาพปัจจุบันแล้วเราเข้ามาทำตรงนี้ ผมมองว่าตรงนี้อาจจะเป็นจุดตัวอย่างจุดหนึ่งของชุมชนสร้างใหม่ที่เป็นชุมชนตัวอย่างของชุมชนที่พัฒนา ให้ชุมชนสามารถพึ่งตัวเองได้แบบเศรษฐกิจพอเพียง ประเด็นต่อมาที่ผมมองก็คือว่า ผมไม่ได้เข้ามาศึกษาพื้นที่นี้ แต่ผมคิดว่าเราน่าจะมองพื้นที่สาธารณะของชุมชน เช่น ศูนย์อำนวยการจัดการ หรืออาจจะเป็นศูนย์บริการนักท่องเที่ยวต่อไป มันอาจจะเป็นจุดศูนย์กลางของการทำงาน การประสานงาน หรือการจัดการอะไรก็ได้แล้วแต่ส่วนพื้นที่ที่อาจารย์พูดถึง เช่น เส้นทางจักรยานร้อยเมตร ผมมองว่าถ้าทำลานเป็นลานกิจกรรมหรือลานอื่นๆ หรืออาจจะเป็นส่วนลานที่มีเด็กมาจัดกิจกรรม เราอาจจะจัดเป็นส่วนหย่อมเล็กๆเป็นจุดเริ่มต้นแล้วค่อยๆขยาย หรืออาจจะปลูกต้นไม้สองข้างทางเส้นทางจักรยาน ผมคิดว่าถ้าเราเลือกและวางแผนให้ดีเวลาปลูกต้นไม้รอบๆก็จะสวยงาม สนามก็เป็นสนามที่เด็กๆออกมาเล่นก็พากัน และก็มีตลาด ตลาดนัด ตลาดชุมชน ต่อไปพอเรามีผลิตภัณฑ์เยอะๆจะอาจจะผลักดันให้เป็นสินค้า OTOP แล้วดึงส่วนราชการต่างๆ ส่วนพัฒนาชุมชนต่างๆเข้ามา ผมมองว่าชุมชนจะสามารถพัฒนาไปได้ นอกจากนั้นก็ยังจะเป็นตัวดึงดูดสมาชิกในชุมชนให้มาร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ซึ่งเรื่องตรงนี้ก็ถือเป็นเรื่องสำคัญ ถ้าคนในชุมชนมีส่วนร่วมและมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจะผลักดันกิจกรรมอะไรก็ได้แล้วแต่ ในเรื่องของการทำงานก็จะมีความเป็นไปได้สูง เท่าที่ผมมองในเชิงพื้นฐานก็จะมีสิ่งเหล่านี้ก่อน”

ผู้ร่วมประชุมท่านที่ 6

“จากข้อเสนอที่อาจารย์เล่ามา ผมก็รู้สึกว่าจะสามารถดำเนินการต่อไปได้ ผมได้เข้าไปคุยกับทางผู้ใหญ่ว่าบางสิ่งที่เราให้กับเค้า เรื่องของโครงการก็ดีแต่ถ้าสมมุติจะเข้าไปทำจริงจะทำได้ไหม และชาวบ้านจะเห็นด้วยหรือไม่ แต่ผมเองก็ไม่มีปัญหา เพราะศูนย์ส่งเสริมกสิกรรมและทางศิลปกรรมก็มีงบประมาณอยู่แล้ว เท่าที่ได้เข้าไปดูในสถานที่ก็ยังเป็นจุดที่น่าสนใจก็น่าจะสามารถทำได้ ถ้ามีการประชาสัมพันธ์ดีๆก็น่าจะมีคนเข้ามาจัดเวิร์คช็อปแล้วก็ได้ทำให้เกิดศักยภาพ ตอนนี้รู้สึกดีใจที่มีผู้ใหญ่หลายคนได้เข้ามาช่วย เพราะแถวนี้ก็มีโครงการแก้มลิงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ที่พระองค์ท่านทรงสร้างไว้ ก็จะสามารถให้ชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมกันก็ขอฝากไว้เท่านี้”

ผู้ร่วมประชุมท่านที่ 3

จากประเด็นสนทนาดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การที่จัดตั้งศูนย์บริหารจัดการนั้น จะต้องมีส่วนในการอำนวยความสะดวกที่ชัดเจน และหากพิจารณาในชุมชนแล้วสถานที่ที่เหมาะสมแก่การนำมาใช้ประโยชน์ คือ ศูนย์เจียรนัยพลอย ซึ่งตั้งอยู่ในชุมชนอยู่แล้ว

ภาพที่ 4.18 ภาพบรรยากาศการประชุมสนทนากลุ่ม

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Analytic Induction) อันนำไปสู่ข้อสรุป เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร แนวทางการบริหารจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วม ระบบสารสนเทศของศูนย์บริหารจัดการจัดการชุมชน และแผนธุรกิจสำหรับบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ในส่วนนี้คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการตีความ สร้างข้อสรุป จากข้อมูลรูปธรรม หรือปรากฏการณ์ที่มองเห็น เช่น การแสดงบทบาท และการรวมกลุ่มของชาวบ้าน เมื่อคณะผู้วิจัยได้เห็นรูปธรรม หรือเหตุการณ์หลาย ๆ เหตุการณ์ แล้วก็ลงมือสร้างข้อสรุป โดยข้อสรุปดังกล่าวประกอบด้วย เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร แนวทางการบริหารจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วม ระบบสารสนเทศของศูนย์บริหารจัดการจัดการชุมชน และแผนธุรกิจสำหรับบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ทั้งนี้ในการนำเสนอผลการศึกษาคณะผู้วิจัยได้นำเสนอผ่านทางการกระทำ (Acts) กิจกรรม (Activities) การให้ความหมาย (Meanings) การแสดงถึงการสานความสัมพันธ์ (Relationship) และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม (Participation) ร่วมกันระหว่างคณะผู้วิจัย ชาวบ้าน ผู้นำชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยนำเสนอข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร

จากที่ได้มีการนำเสนอไปข้างต้นในส่วนที่ 1 แล้วนั้นระหว่างการสำรวจเส้นทาง คณะผู้วิจัยได้ร่วมกับคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากรในการสำรวจพื้นที่ และได้ค้นพบจุดสำคัญๆ เพิ่มเติม ได้แก่ จุดศึกษาดูแหล่งงูจงอาง จุดศึกษาดูแหล่งกำเนิดเห็ดโคน ต้นโพธิ์ที่พระเทพฯ ทรงปลูกไว้ จุดทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 (ปลูกหญ้าแฝก) เป็นต้น ซึ่งจากการศึกษาสภาพโดยทั่วไป และประเมินศักยภาพในการจัดการชุมชน สำหรับพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร คณะผู้วิจัยจึงได้นำเสนอแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยใช้เส้นทางจักรยานเป็นเครื่องมือของการสำหรับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งได้มีการปรับปรุงเส้นทางจักรยาน ดังภาพที่ 4.20

“ภาพบรรยากาศการประชุมปรึกษาหารือ
ร่วมกันระหว่างคณะผู้วิจัยจากคณะ
วิทยาการจัดการ และคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร”

“ภาพบรรยากาศการประชุมปรึกษาหารือ
ร่วมกันระหว่างคณะผู้วิจัยจากคณะ
วิทยาการจัดการ และคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร”

“ภาพบรรยากาศการประชุมปรึกษาหารือ
ร่วมกันระหว่างคณะผู้วิจัยจากคณะ
วิทยาการจัดการ และคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร”

ภาพที่ 4.19 คณะผู้วิจัยคณะวิทยาการจัดการร่วมกับคณะผู้วิจัยคณะศึกษาศาสตร์
ในการพัฒนาเส้นทางจักรยาน

จากการปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างคณะผู้วิจัยคณะวิทยาการจัดการ กับคณะผู้วิจัยคณะศึกษาศาสตร์ ในการพัฒนาเส้นทางจักรยาน สามารถแสดงภาพเส้นทางจักรยาน ได้ดังนี้

ภาพที่ 4.20 ภาพเส้นทางจักรยานหลังปรับปรุง

จากภาพที่ 4.20 จะพบว่า จุดสำคัญของเส้นทางจักรยานเพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายประกอบการสภาพพื้นที่ที่มีทั้งทางราบกับทางวิบาก คณะผู้วิจัยจึงมีแนวทางในการจัดทำเส้นทางจักรยานออกเป็น 2 เส้นทาง ดังนี้

1. เส้นทางเบาๆ สำหรับจักรยานแม่บ้าน (ทางราบ)

เป็นเส้นทางที่เริ่มจากสหกรณ์โคนม ไปสู่ประปาหมู่บ้าน ศูนย์เด็กเล็ก การเรียนรู้วิธีการทำปศุสัตว์ โคขุน แพะขุน พื้นที่ทรงงานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 (หญ้าแฝก) อ่างเก็บน้ำ จากนั้นย้อนกลับไปสู่ อาคารกาชาด อาคารเอนกประสงค์ การเรียนรู้วิธีการทำปศุสัตว์ แพะนม แพะขุน ศาลาสมานฉันท์ มัสยิด ปราชญ์ชาวบ้าน และเกษตรผสมผสาน

2. เส้นทางวิบาก สำหรับนักออกกำลังกายมืออาชีพ (ทางวิบาก)

เป็นเส้นทางที่เริ่มจากอ่างเก็บน้ำ ไปสู่พื้นที่ป่า ทุ่งยาง เติตโคนม และต้นโพธิ์ที่พระเทพทรงปลูก

2. แนวทางการบริหารจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วม

จากข้อมูลจากการประชุมสนทนากลุ่ม สามารถสรุปแนวทางการบริหารจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วม เพื่อจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนไทยมุสลิม ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แนวทางการบริหารจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วม เพื่อจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนไทยมุสลิม

ที่	แนวทางการบริหารจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วม	กระบวนการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
1	ถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานวิจัยผ่านผู้นำชุมชน	สนทนากลุ่ม	ผู้นำชุมชนรับรู้และนำไปถ่ายทอดให้กับประชาชนในหมู่บ้าน
2	ผู้นำชุมชนนำข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานวิจัยไปถ่ายทอดให้กับประชาชนในหมู่บ้าน	จัดประชุมหมู่บ้าน	ประชาชนในหมู่บ้านรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานวิจัย และให้ข้อคิดเห็นว่าเป็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับการดำเนินงานวิจัย
3	คณะผู้วิจัยลงชุมชนเพื่อสำรวจความคิดเห็นในเชิงลึกเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลการดำเนินงานวิจัย	สัมภาษณ์เชิงลึก	ประชาชนในหมู่บ้านแสดงความคิดเห็นในเชิงลึกและมีส่วนร่วมในการเป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางจักรยาน ด้วยการถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิต สำหรับเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
4	คณะผู้วิจัยประชาสัมพันธ์โครงการเพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านได้รับรู้ผลการดำเนินการวิจัยเป็นระยะๆ	จัดทำโปสเตอร์สรุปผลการดำเนินการวิจัยเป็นระยะๆ เพื่อนำเสนอข้อมูลไว้ที่บ้านของผู้ใหญ่บ้าน	ประชาชนในหมู่บ้านรับรู้ผลการดำเนินการวิจัยเป็นระยะๆ และให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลประกอบการดำเนินการวิจัย
5	สร้างสัมพันธ์กับประชาชนในชุมชนเป็นระยะๆ	กิจกรรมชุมชนสัมพันธ์	ประชาชนยอมรับโครงการวิจัยและมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
6	ทบทวนเส้นทาง การดำเนินงานวิจัยร่วมกับผู้นำชุมชน	สนทนากลุ่ม	ยืนยันผลการดำเนินงานวิจัยร่วมกับชุมชน
7	จัดตั้งศูนย์บริหารจัดการ	การมีส่วนร่วมของชุมชน	คณะผู้วิจัย และประชาชนในหมู่บ้านร่วมกันซ่อมบำรุงศูนย์บริหารจัดการ และบริหารจัดการศูนย์ฯ ด้วยตนเองโดยมีคณะผู้วิจัยเป็นพี่เลี้ยง

จากแนวทางการบริหารจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วม เพื่อจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนไทยมุสลิมดังตารางข้างต้น นำไปสู่การปฏิบัติได้ดังนี้

2.1 กิจกรรมถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานวิจัยผ่านผู้นำชุมชน

“คณะผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยถ่ายทอดข้อมูลของการดำเนินงานวิจัยให้กับผู้นำชุมชน”

ภาพที่ 4.21 คณะผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยลงพื้นที่เพื่อถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานวิจัยผ่านผู้นำชุมชน

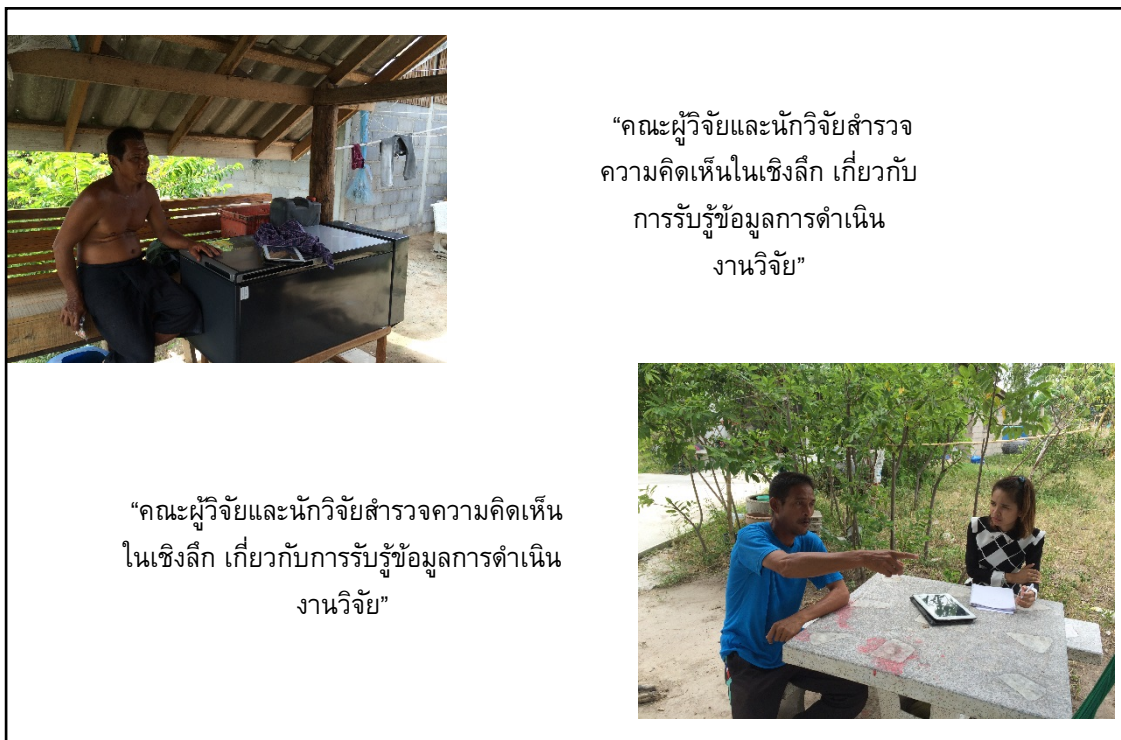
2.2 กิจกรรมผู้นำชุมชนนำข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานวิจัยไปถ่ายทอดให้กับประชาชนในหมู่บ้าน

ภาพที่ 4.22 ชาวบ้านในชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงานวิจัย

ภาพที่ 4.23 ชาวบ้านในชุมชนมีส่วนร่วมในการลงมือลงแรงเพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบชุมชน เพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ภาพที่ 4.24 คณะผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยลงชุมชนเพื่อสำรวจความคิดเห็นในเชิงลึก เกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลการดำเนินงานวิจัย

2.3 กิจกรรมการประชาสัมพันธ์โครงการเพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านได้รับรู้ผลการดำเนินงานวิจัย

คณะผู้วิจัยประชาสัมพันธ์โครงการเพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านได้รับรู้ผลการดำเนินงานวิจัยเป็นระยะๆ ด้วยการจัดทำโปสเตอร์สรุปผลการดำเนินการวิจัย โดยสามารถแสดงได้ดังนี้

ภาพที่ 4.25 ภาพตัวอย่างโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์เพื่อสื่อสารโครงการให้ประชาชนในชุมชนได้รับรู้

2.4 กิจกรรมการสร้างสัมพันธ์กับประชาชนในชุมชน

การสร้างสัมพันธ์กับประชาชนในชุมชน ด้วยการให้นักศึกษาของคณะวิทยาการจัดการ
มาร่วมกับประชาชนในชุมชนปรับปรุงทัศนียภาพในชุมชน

“นักศึกษาของคณะวิทยาการจัดการมาร่วม
กับประชาชนในชุมชนปรับปรุงทัศนียภาพใน
ชุมชน”

“นักศึกษาของคณะวิทยาการจัดการมาร่วม
กับประชาชนในชุมชนปรับปรุงทัศนียภาพใน
ชุมชน”

ภาพที่ 4.26 กิจกรรมการสร้างสัมพันธ์กับประชาชนในชุมชน

2.5 กิจกรรมการทบทวนเส้นทางการดำเนินงานวิจัยร่วมกับผู้นำชุมชน

การทบทวนเส้นทางการดำเนินงานวิจัยร่วมกับผู้นำชุมชน

“คณะผู้วิจัยนำเสนอเส้นทางการ
จักรยานกับผู้นำชุมชน”

ภาพที่ 4.27 ทบทวนเส้นทางการดำเนินงานวิจัยร่วมกับผู้นำชุมชน

3. การจัดตั้งศูนย์บริหารจัดการจัดการชุมชน รองรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์อย่างยั่งยืน

สืบเนื่องจากการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วม เพื่อจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนไทยมุสลิมจากผลการศึกษาในตอนที่ 2 ในที่ประชุมได้สรุปให้มีการจัดตั้งศูนย์บริหารจัดการจัดการชุมชน รองรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์อย่างยั่งยืนที่อยู่ในชุมชน เพื่อให้ทางประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ในชุมชนได้มีสถานที่ที่พร้อมจะให้มีการจัดตั้งเป็นศูนย์บริหารจัดการ คือ ศูนย์เจียรนัยพลอย แต่ต้องมีการพัฒนาปรับปรุง โดยจากที่ประชุม Focus group ได้มีตัวแทนจากศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาค 8 โดย คุณภาสกร ชัยรัตน์ ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 8 กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ร่วมด้วย ท่านได้มีการอนุญาตให้ใช้พื้นที่ได้ ทั้งนี้ต้องมีการทำหนังสือขอใช้พื้นที่ไปยังศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาค 8 แต่เนื่องจากศูนย์เจียรนัยพลอยถูกปล่อยรกร้างมานาน จึงทำให้ทรุดโทรม จึงต้องมีการบูรณะซ่อมแซมขึ้นใหม่ ทั้งนี้แนวทางในการจัดตั้งศูนย์บริหารจัดการจัดการชุมชนโดยใช้ศูนย์เจียรนัยพลอยเป็นที่ตั้งนั้นจึงต้องมีการเปิดรับบริจาคเงินสนับสนุนจากหลายฝ่าย และได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนที่เป็นช่างฝีมือด้านการก่อสร้าง โดยสามารถแสดงภาพลำดับการบูรณะซ่อมแซมอาคารได้ดังนี้

“คณะผู้วิจัย ร่วมกับคุณภาสกร ชัยรัตน์ ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 8 กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ที่เป็นเจ้าของพื้นที่ศูนย์เจียรนัยพลอยร่วมกับประชาชนในชุมชนลงพื้นที่เพื่อประเมินแนวทางการบูรณะซ่อมแซมอาคาร”

ภาพที่ 4.28 ลงพื้นที่เพื่อประเมินแนวทางการบูรณะซ่อมแซมอาคาร

“ทำกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์โดยนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากรร่วมกับประชาชนในชุมชนทำความสะอาดศูนย์เจียรนัยพลอยก่อนการบูรณะซ่อมแซม”

ภาพที่ 4.29 กิจกรรมชุมชนสัมพันธ์โดยนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากรร่วมกับประชาชนในชุมชนทำความสะอาดศูนย์เจียรนัยพลอยก่อนการบูรณะซ่อมแซม

“ภาพบรรยากาศภายนอกของ
ศูนย์เจียร์นัยพลอย”

“ภาพบรรยากาศภายนอกของ
ศูนย์เจียร์นัยพลอย”

“ภาพบรรยากาศภายนอกของ
ศูนย์เจียร์นัยพลอย”

ภาพที่ 4.30 ศูนย์เจียร์นัยพลอยภายนอกหลังการบูรณะซ่อมแซม

4. การพัฒนาระบบสารสนเทศของศูนย์บริหารจัดการชุมชน รองรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์อย่างยั่งยืน

การพัฒนาระบบสารสนเทศของศูนย์บริหารจัดการชุมชน รองรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์อย่างยั่งยืนในที่นี้จากการจัดประชุม Focus group ได้สรุปให้มีการดำเนินงานดังนี้

1. การทำป้ายสื่อความหมายเพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้ตามจุดต่างๆ โดยในส่วนนี้ทางคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรจะเข้ามามีช่วยในการจัดทำ
2. การทำ Info graphic QR code เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่ปั่นจักรยานได้เข้ามาเช็คอินตามจุดต่างๆ เพื่อตรวจสอบว่าแต่ละระยะทางที่ปั่นจักรยานช่วยลดแคลอรีได้เท่าไร
3. การจัดทำ Website หรือ Page face book ของชุมชน ไว้สำหรับบริการข้อมูลด้านการท่องเที่ยว

4.1 การทำป้ายสื่อความหมาย

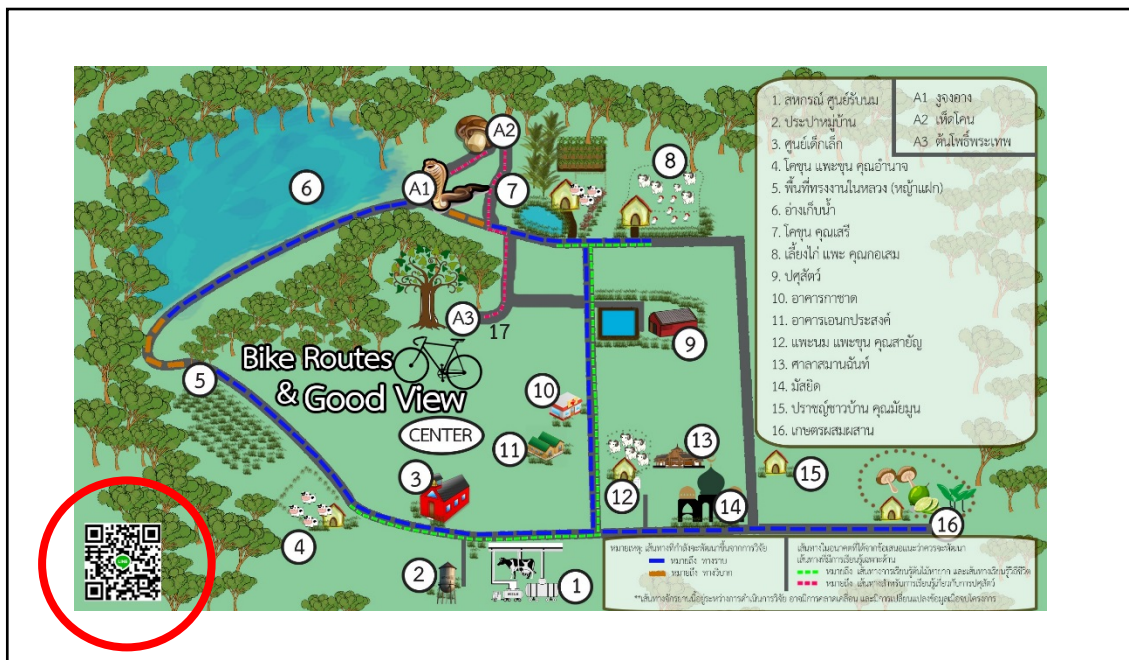
ภาพที่ 4.31 ตัวอย่างป้ายสื่อความหมายแสดงจุดสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

4.2 การจัดทำ Page face book ของชุมชน ไว้สำหรับบริการข้อมูลด้านการท่องเที่ยว

ภาพที่ 4.32 Page face book ของชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิม หมู่ 8

4.3 ตัวอย่างการจัดทำ การทำ Info graphic QR code ของชุมชน ไว้สำหรับ บริการข้อมูลด้านการท่องเที่ยว

ภาพที่ 4.33 ตัวอย่างการจัดทำ การทำ Info graphic QR code ของชุมชน ไว้สำหรับบริการ ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว

5. ผลการพัฒนาแผนธุรกิจสำหรับบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบ มีอัตลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิม

จากการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลความต้องการของประชาชนในชุมชนและการประชุม Focus group ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า ทั้งหมดเห็นด้วยกับการจัดทำแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิม ทั้งนี้เนื่องจากเป็นการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในชุมชน และสามารถช่วยลดการที่ลูกหลานออกนอกพื้นที่ไปหางานทำ และจากที่ประชุมได้มีการเสนอแนวทางในการพัฒนาแผนธุรกิจสำหรับบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิม ในหลากหลายแนวทาง ซึ่งคณะผู้วิจัยได้สรุปออกมาได้ 6 แนวทาง ได้แก่

1. การฝึกอบรมให้กับประชาชนในชุมชนที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิม

2. การขายสินค้าชุมชนที่เป็นอาหารและของที่ระลึก
3. การจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์
4. การจัดทำบ้านพักโฮมสเตย์
5. การผลิตสินค้าแปรรูปที่สืบเนื่องจากปศุสัตว์
6. การแก้ไขปัญหาความยากจนที่เกิดจากการใช้งบประมาณภาครัฐ

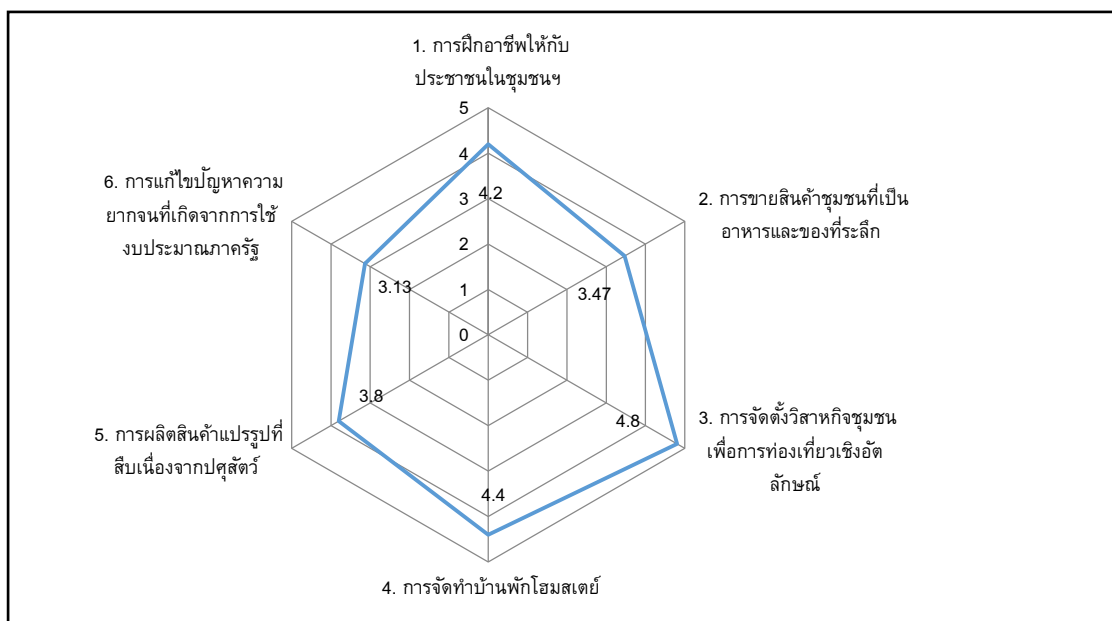
ซึ่งจากแนวทางดังกล่าว คณะผู้วิจัยได้ให้คณะกรรมการหมู่บ้านจำนวน 15 คนได้ให้ลำดับความสำคัญของแต่ละแนวทาง เพื่อนำมาจัดทำเป็นแผนธุรกิจสำหรับบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิม จากการให้ประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้สรุปความคิดเห็นสามารถสรุปผลการประเมินได้ดังนี้

ตารางที่ 4.2 ค่าคะแนนการประเมินแนวทางในการพัฒนาแผนธุรกิจสำหรับบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิม

รายการ	Mean	SD	ลำดับที่
1. การฝึกอบรมให้กับประชาชนในชุมชนฯ	4.20	0.81	3
2. การขายสินค้าชุมชนที่เป็นอาหารและของที่ระลึก	3.47	0.60	5
3. การจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์	4.80	0.72	1
4. การจัดทำบ้านพักโฮมสเตย์	4.40	0.80	2
5. การผลิตสินค้าแปรรูปที่สืบเนื่องจากปศุสัตว์	3.80	0.75	4
6. การแก้ไขปัญหาความยากจนที่เกิดจากการใช้งบประมาณภาครัฐ	3.13	0.71	6

จากตารางที่ 4.2 สามารถสรุปการประเมินแนวทางในการพัฒนาแผนธุรกิจสำหรับบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิม ได้ว่า ประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความต้องการให้จัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ มาเป็นอันดับแรก (4.88) รองลงมา คือ การจัดทำบ้านพักโฮมสเตย์ (4.40) และน้อยที่สุด คือ การแก้ไขปัญหาความยากจนที่เกิดจากการใช้งบประมาณภาครัฐ (3.13)

จากค่าคะแนนข้างต้นสามารถแสดงได้ดังภาพที่ 4.34

ภาพที่ 4.34 ค่าคะแนนการประเมินแนวทางในการพัฒนาแผนธุรกิจสำหรับบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิม

จากผลการประเมินค่าคะแนนแนวทางในการพัฒนาแผนธุรกิจสำหรับบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิม จึงสรุปได้ว่า การพัฒนาแผนธุรกิจสำหรับบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิม คือ การจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ ดังนั้น จึงสามารถจัดทำเป็นแผนธุรกิจสำหรับการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ ได้ดังนี้

โครงการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์

1. ความเป็นมาของโครงการ

วิสาหกิจชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ ตั้งอยู่ในชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิม หมู่ที่ 8 ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ลักษณะโดยทั่วไปของหมู่บ้านไทยมุสลิม มีความเป็นเอกลักษณ์ทางด้านศาสนาและวิถีชีวิต ซึ่งเป็นชุมชนที่ยึดอาชีพเกษตรกรรมและอาชีพปศุสัตว์เป็นหลัก โดยใช้พื้นที่เกษตรและปศุสัตว์เดียวกับพื้นที่อยู่อาศัยที่มีการทำการเกษตรโดยการเลี้ยงแพะ เลี้ยงโค และมีระบบฟาร์ม โดยเห็นว่ามีลักษณะของชุมชนการเกษตรที่สมบูรณ์ อันมีโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้ออำนวยการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นอย่างดี รวมถึงยังมีมัสยิดใหญ่ ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ จึงได้มีการจัดทำเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิมขึ้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในชุมชน และสามารถช่วยลดการที่ลูกหลานออกนอกพื้นที่ไปหางานทำ ส่งผลให้ลูกหลานกลับเข้ามาทำงานในชุมชนและครอบครัวได้อยู่ร่วมกันโดยสมบูรณ์

2. วัตถุประสงค์

- 2.1. เพื่อให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิม
- 2.2. เพื่อให้ประชาชนในชุมชนใช้เวลาว่างจากการทำปศุสัตว์ให้เป็นประโยชน์และสร้างรายได้
- 2.3. เพื่อให้ประชากรในครัวเรือนมีงานทำ หลีกเลี้ยงอบายมุข และยาเสพติด
- 2.5. เพื่อส่งเสริมให้มีรายได้ตลอดปี
- 2.6. เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
- 2.7. เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับชุมชน จากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิม
- 2.8. เพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง
- 2.9. เพื่อให้เกิดความสามัคคี พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยทำงานในรูปคณะกรรมการ

3. เป้าหมายของโครงการ

- 3.1. สมาชิกทุกคนประกอบอาชีพสุจริต มีรายได้ รายวัน รายเดือน รายปี
- 3.2. สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง
- 3.3. สร้างทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพสุจริต ไปสู่ลูกหลาน

3.4. แก้ปัญหาความยากจนไปสู่เกษตรกร

4. แนวทางการดำเนินงาน

- ประชุม
- ทศนศึกษาดูงาน
- กำหนดเป้าหมายการดำเนินงานแต่ละครอบครัว โดยมีแผนปฏิบัติงาน

5. วิธีการดำเนินงาน

การดำเนินงาน ได้ดำเนินงานในรูปองค์กร โดยร่วมกันบริหารจัดการเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิม โดยได้มีการอบรมและฝึกปฏิบัติการดำเนินงานในเบื้องต้น โดยคณะผู้วิจัยจากมหาวิทยาลัยศิลปากร และเพื่อให้เกิดความชำนาญและมีความเป็นมืออาชีพ ได้มีแผนให้จัดไปศึกษาดูงานชุมชนตัวอย่างที่มีการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จ

6. แหล่งงบประมาณ

- 6.1. ระดมหุ้น
- 6.2. เงินออม
- 6.3. องค์กรปกครองท้องถิ่น
- 6.4. งบประมาณจากทางราชการ (งบประมาณในการให้ความรู้)
- 6.5. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

7. ผลตอบแทน

- 7.1. แต่ละครอบครัวมีรายได้สูงขึ้น จากการจัดทำแหล่งท่องเที่ยว
- 7.2. สมาชิกมีความเชื่อมั่นในอาชีพการเกษตรและปศุสัตว์ และรักภูมิสำเนาป้องกันการอพยพไปขายแรงงานต่างถิ่น
- 7.3. ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง
- 7.4. มีรายรับมากกว่ารายจ่าย
- 7.5. สมาชิกทุกคนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่

8. ประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับ

- 8.1. ได้รับความรู้และวิชาการตามวิทยาการแผนใหม่ ในการประกอบอาชีพ
- 8.2. การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- 8.3. มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีความสามัคคีในชุมชน

8.4. เยาวชนในครอบครัวประกอบอาชีพ มีรายได้ ลดปัญหายาเสพติด และอบายมุข

9. จุดเด่นของโครงการ

9.1. ชุมชนเข้มแข็ง

9.2. ดำเนินงานในรูปเศรษฐกิจพอเพียง

9.3. มีรายรับมากกว่ารายจ่าย ประชาชนไม่ต้องเสี่ยงไปประกอบอาชีพต่างถิ่น

9.4. มีการทำงานในรูปกลุ่ม โดยมีคณะกรรมการมีความรับผิดชอบในหน้าที่สามารถแก้ปัญหาให้สมาชิกได้ทั้งกลุ่ม จนเป็นที่ยอมรับขององค์กรปกครองท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ ภาคราชการ เอกชน และเป็นตัวอย่างในการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในชุมชนอื่น

โดยสามารถแสดงภาพของศูนย์บริหารจัดการจัดการชุมชน รองรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์อย่างยั่งยืน ได้ดังนี้

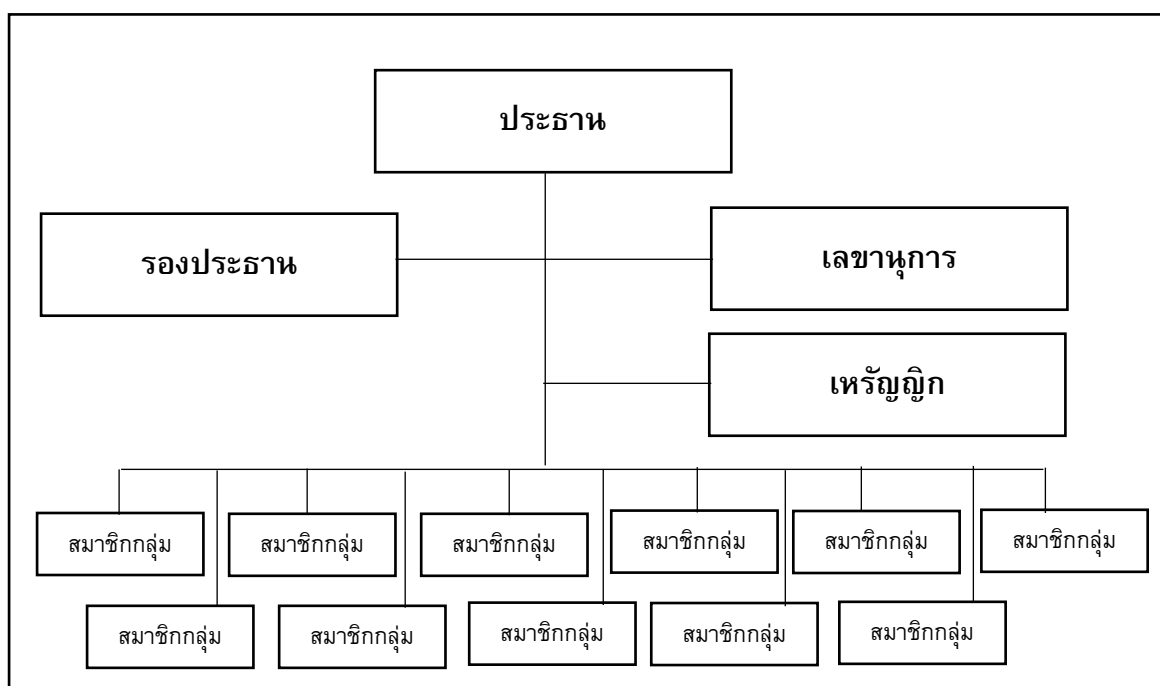
“ภาพบรรยากาศภายในของศูนย์
บริหารจัดการจัดการชุมชน รองรับ
การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
แบบมีอัตลักษณ์อย่างยั่งยืน”

“ภาพบรรยากาศภายในของศูนย์
บริหารจัดการจัดการชุมชน รองรับ
การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
แบบมีอัตลักษณ์อย่างยั่งยืน”

ภาพที่ 4.35 ศูนย์บริหารจัดการจัดการชุมชน รองรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์อย่างยั่งยืน

จากการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ขึ้นแล้วนั้น ทางผู้นำชุมชนได้รับสมัครสมาชิกของวิสาหกิจชุมชน โดยปัจจุบันมีจำนวน 15 คน ซึ่งโครงสร้างดังนี้

ภาพที่ 4.36 โครงสร้างวิสาหกิจชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์

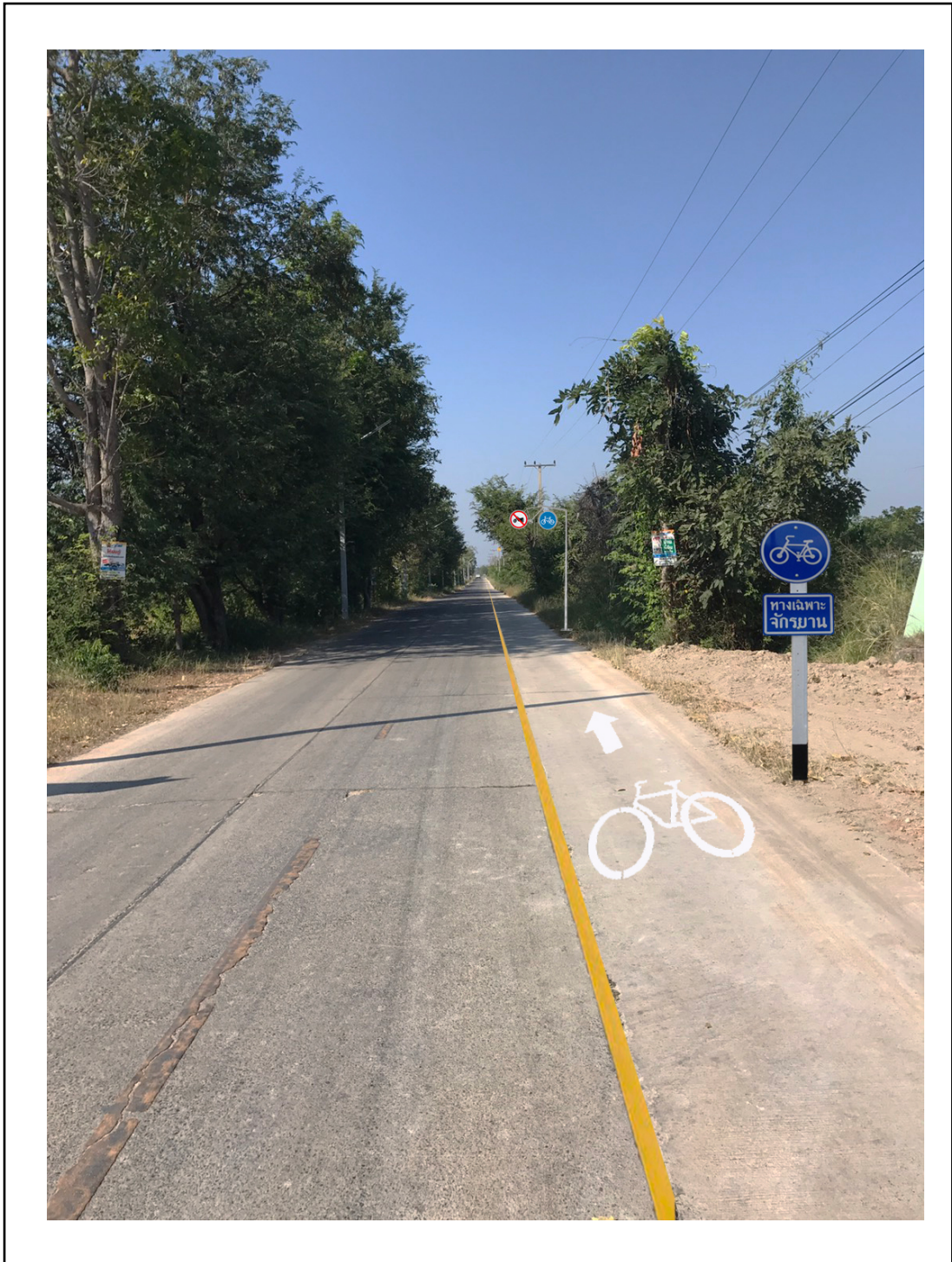
หลังจากนั้นทางชุมชนได้มีโอกาสนในการต้อนรับคณะศึกษาดูงานหลายคณะ โดยแนวทางการดำเนินงานเริ่มแรกนั้น การบรรยายให้ความรู้และการต้อนรับทางคณะผู้วิจัยจะเป็นที่วิทยากรหลักให้กับชาวบ้านได้ศึกษาวิธีปฏิบัติและเรียนรู้ แต่หลังจากนั้นชาวบ้านจะเป็นวิทยากรบรรยายและต้อนรับคณะศึกษาดูงานด้วยตนเอง โดยสามารถแสดงภาพการต้อนรับคณะศึกษาดูงานได้ดังนี้

ภาพที่ 4.37 การบรรยายให้ความรู้และการต้อนรับคณะศึกษาดูงาน โดยคณะผู้วิจัย

ภาพที่ 4.38 การบรรยายให้ความรู้และการต้อนรับคณะศึกษาดูงาน โดยชาวบ้านในชุมชน

ภาพที่ 4.39 ตัวอย่างภาพจำลองเส้นทางจักรยานที่จะพัฒนาขึ้น

แผนการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์

1. เปิดบัญชีสำหรับวิสาหกิจชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ ไว้เก็บเงินของวิสาหกิจชุมชน สำหรับใช้ในการบริหารจัดการ โดยมีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

แนวทางการดำเนินงาน

จากการดำเนินการจัดตั้งให้มีวิสาหกิจชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ แล้วนั้น ทางผู้ใหญ่บ้านและชาวบ้านในชุมชนมีฉันทามติร่วมกันว่าควรจะมีการเปิดบัญชีไว้ใช้ในการเก็บเงินรายได้ของวิสาหกิจชุมชนเพื่อความโปร่งใสในการบริหารจัดการในการเบิกจ่ายเงินนั้น ในการเปิดบัญชีจึงมีแนวทางไว้ว่าจะใส่ชื่อของผู้ที่เป็นตัวแทนของวิสาหกิจชุมชนและสมาชิกจำนวน 3 คน โดยประกอบด้วยประธานกลุ่ม 1 คน และสมาชิกกลุ่มจำนวน 2 คน ซึ่งการเบิกจ่ายเงินนั้นจะต้องมีลายเซ็น จำนวน 2 ใน 3 โดยหนึ่งในนั้นจะต้องมีประธานกลุ่มเป็นชื่อหลักในการเบิกจ่าย และทางกลุ่มจะต้องมีการแสดงหลักฐานการเบิกจ่ายเงินของวิสาหกิจชุมชนในที่ประชุมของหมู่บ้านอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อให้ชาวบ้านได้รับรู้การบริหารจัดการเงินของวิสาหกิจชุมชน

2. จากการประชุมกับชาวบ้านในชุมชนได้ข้อสรุปเป็นฉันทามติให้มีการเก็บเงินรายได้จากการขายสินค้าในชุมชนร้อยละ 1 บาท เข้าบัญชีของวิสาหกิจชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ สำหรับไว้ใช้ในการบริหารจัดการ โดยมีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

แนวทางการดำเนินงาน

จากการดำเนินการวิจัยที่ได้มีการบูรณะซ่อมแซมศูนย์เจียรนัยพลอยให้เป็นศูนย์บริหารจัดการแล้วนั้น ผู้ใหญ่บ้านก็ได้มีการจัดตั้งให้มีคณะกรรมการในการดูแลบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ เพื่อเป็นการสร้างศูนย์รวมของชาวบ้านในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยผู้ใหญ่บ้านเห็นว่าการดำเนินการดังกล่าวควรมีการจัดตั้งกองทุนไว้ใช้ในการบริหารจัดการสำหรับใช้จ่ายภายในศูนย์ฯ เช่น ค่าสาธารณูปโภค ค่าทำนุบำรุงแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งส่วนหนึ่งของกองทุนนี้ได้รับความเห็นจากชาวบ้านว่าจะจัดให้มีการเก็บเงินรายได้จากการขายสินค้าในชุมชนร้อยละ 1 บาท เข้าบัญชีของวิสาหกิจชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ โดยที่จัดให้มีการสมัครสมาชิกที่จะเข้ามาขายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบันทึกข้อมูลของสมาชิกไว้ และให้สมาชิกแต่ละท่านที่นำสินค้ามาขายทำบัญชีรายรับ รายจ่ายเพื่อให้ทางศูนย์ฯ ได้ตรวจสอบรายได้และแจ้งการจัดเก็บเงินรายได้จากการขายให้กับสมาชิกเดือนละ 2 ครั้ง สำหรับไว้ใช้ในการบริหารจัดการ

3. จากการประชุมกับชาวบ้านในชุมชนได้ข้อสรุปเป็นฉันทามติให้มีการปลูกพืชในรูปแบบหมุนเวียนกัน ไม่ปลูกพืชซ้ำกัน เพื่อไม่ให้ผลผลิตล้นตลาด และการปลูกพืชต้องเป็นพืชที่ใช้น้ำน้อย โดยมีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

แนวทางการดำเนินงาน

การปลูกพืชในชุมชนจะต้องเป็นการปลูกพืชชนิดที่ใช้น้ำน้อย เนื่องจากในพื้นที่ชุมชนเป็นพื้นที่ที่มีน้ำค่อนข้างจำกัด โดยก่อนที่จะแต่ละครัวเรือนจะเริ่มปลูกพืชจะต้องมีการประชุมเพื่อหาข้อสรุปในเรื่องของชนิดพืชที่ปลูกว่าไม่ใช้น้ำมากเกินไป พืชที่ปลูกไม่ซ้ำกัน และครัวเรือนที่ปลูกพืชจะต้องมีความรู้ในเรื่องของพืชชนิดนั้นอย่างเพียงพอ เพื่อที่จะทำให้ผลผลิตที่ออกมาไม่ล้นตลาด และทำให้มีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย นอกจากนี้แต่ละครัวเรือนที่ดำเนินการปลูกพืชนั้นจะต้องมีการยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่มุ่งหวังกำไร หรือผลประโยชน์มากเกินไป

4. ปลูกดอกไม้ในชุมชนเพื่อปรับปรุงทัศนียภาพเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยมีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

แนวทางการดำเนินงาน

จากผลการวิจัยที่พบว่าภายในหมู่บ้านไทยมุสลิมเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การทำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์ มีความเป็นเอกลักษณ์ทางด้านศาสนาและวิถีชีวิต ซึ่งเป็นชุมชนที่ยึดอาชีพเกษตรกรรมและอาชีพปศุสัตว์เป็นหลัก โดยใช้พื้นที่เกษตรและปศุสัตว์เดียวกับพื้นที่อยู่อาศัยที่มีการทำการเกษตรโดยการเลี้ยงแพะ เลี้ยงโค และมีระบบฟาร์ม โดยเห็นว่ามีลักษณะของชุมชนการเกษตรที่สมบูรณ์ อันมีโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นอย่างดี ซึ่งจากการดำเนินการวิจัยนี้ได้มีการพัฒนาเส้นทางจักรยานที่สอดคล้องกับลักษณะของชุมชนการเกษตร มีบึงระฆังล้อมศูนย์เจียรนัยพลอยให้เป็นศูนย์บริหารจัดการ ซึ่งจากการดำเนินงานดังกล่าวพบว่าสถานที่แห่งนี้ยังขาดความสวยงามของสถานที่ ดังนั้นจึงมีแนวทางในการดำเนินงานที่เพิ่มเติมในการปรับปรุงทัศนียภาพเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว ด้วยการปลูกดอกไม้ในชุมชนเพื่อสร้างบรรยากาศการท่องเที่ยวให้มีจุดถ่ายรูปที่สวยงามตามเส้นทางจักรยาน โดยเฉพาะบริเวณสันอ่างเก็บน้ำจะจัดให้มีการปลูกดอกไม้ที่มีความทนทานต่อสภาพของความแห้งแล้งได้ ดังเช่น ต้นปอเทือง ต้นดาวกระจาย แก่นตะวัน และทานตะวัน เป็นต้น โดยจะเริ่มมีการโรยเมล็ดพันธุ์ในช่วงก่อนหน้าฝน ราวๆ เดือนพฤษภาคม ซึ่งทางผู้ใหญ่บ้านจะไปขอเมล็ดพันธุ์จากศูนย์พัฒนาศึกษาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริมาใช้ในการปลูก ด้วยการระดมกำลังจากชาวบ้านในชุมชนมาช่วยกันปลูกเพื่อให้ชาวบ้านในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

5. พื้นฟูอาชีพดั้งเดิมของชุมชนเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์สำหรับขายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น อาชีพปลูกปอประสาธน์ ผักปลอดสารพิษ เป็นต้น โดยมีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

แนวทางการดำเนินงาน

จากการจัดตั้งให้มีวิสาหกิจชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์แล้วนั้น ผู้ใหญ่บ้านจึงได้เกิดแนวคิดในการฟื้นฟูอาชีพดั้งเดิมของชุมชน เพื่อเป็นการสร้างอัตลักษณ์ที่เข้มแข็งให้กับชุมชน ด้วยการฟื้นฟูอาชีพปลูกปอประสาธน์ และการทำผักปลอดสารพิษ ที่เป็นการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน ด้วยการจัดให้มีการสาธิตวิธีการทำให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยว และนำผลผลิตจากการสาธิตมาใช้ในการจำหน่ายในแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งยังจัดให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำผลิตภัณฑ์ด้วย